

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы намеснік начальніка
галоўнага ўпраўлення па адукацыі
Магілёўскага аблвыканкама

Л.Т. Лашкевіч
2021 г.



ЗАДАННІ

для правядзення гарадскіх, раённых алімпіяд
па вучэбных прадметах “Беларуская мова” і “Беларуская літаратура
(літаратурнае чытанне)”

Дата правядзення: _____ 2021 г.

Час выканання заданняў: 10.00 – 11.40. (45 мінут, 10 мінут перапынак,
45 мінут).

IV клас

1. Прачытай тэкст

Зіма. Канец снежня. Хораша і прыгожа ў лесе. Мяккі пушысты
снег паўсюль. На балотных купінах ускрай дарогі, на шэрым хмызняку,
на зялёных шатах елак. Паветра лёгкае, чыстае.

Паводле Я.Галубовіча

2. Якая часціна мовы адсутнічае ў тэксце? Выберы адказ.

☐ назоўнік

☐ дзеяслоў

☐ прыметнік

☐ прыназоўнік

3. Прыведзі два доказы таго, што выпісаныя з тэксту выразы – гэта сказы.

Зіма. Канец снежня.

Доказ 1: _____

Доказ 2: _____

4. Настаўнік прапанаваў вучням падлічыць, колькі прыметнікаў ужыў аўтар у тэксце. Прачытай гутарку двух хлопчыкаў. З кім ты згодны? Адзнач свой выбар. Пацвердзі яго, выпісаўшы з тэксту ўсе прыметнікі.

☐ **Пеця:** У тэксце аўтар ужыў 9 прыметнікаў.

☐ **Ваня:** Няпраўда! У тэксце ўжыта 7 прыметнікаў.

Пацвярджэнне: _____

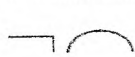
5. Падбярэ процілеглыя па сэнсе прыметнікі. Запішы.

Мяккі — _____, лёгкае — _____, чыстае — _____.

6. Выпішы з тэксту словы, у якіх колькасць літар і гукаў не супадае.

7. Знайдзі ў тэксце 5-ты сказ, вызнач у ім склон назоўнікаў.

8. Выпішы з тэксту да кожнай схемы па аднаму слову.



9. Прачытай верш.

Чуў, як часам гром грыміць?

Дол дрыжыць!

Лісцё трымціць!

Можа, думаеш, злуецца

дзядзька Гром?

Да не — смяецца!

гром смяецца,

гром рагоча —

неба бліскае,

грукоча.

(М. Чарняўскі)

А) Які заглавак будзе ўказваць на тэму тэксту? Адзнач адказ з прапанаваных варыянтаў або прапануй свой. Абгрунтуй выбар.

☐ Перад навальніцай.

☐ Грозны дзядзька Гром.

☐ Чаканне дажджу.

☐ Свой варыянт: _____

Абгрунтаванне: _____

Б) Якую часціну мовы выкарыстаў аўтар, каб паказаць гром як жывую істоту?

В) Уяві, што табе неабходна дадзеныя радкі верша выкарыстаць як пачатак свайго сачынення. Запішы кароткі план, пра што і ў якім парадку ты напішаш у сачыненні.

План

1. _____

2. _____

3. _____

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы намеснік начальніка
галоўнага ўпраўлення па
адукацыі
аблвыканкама

«23» сакавіка 2021 г.



ЗАДАННІ

для правядзення гарадскіх, раённых алімпіяд
па вучэбных прадметах “Беларуская мова” і “Беларуская літаратура”

Дата правядзення: 1 красакавіка 2021г.

Час выканання заданняў: 10.00 – 12.00.

V клас

Заданне 1. Адкажыце на пытанні.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Укажыце, хто такі Ярыла паводле міфалогіі беларусаў?

2. Як адным словам па-беларуску назваць напіток из берэзового сока?

3. Паходжанне многіх фразеалагізмаў хаваецца ў далёкай старажытнасці і тлумачыцца светаўспрыманням нашых продкаў. Якую жывёлу, па меркаванні нашых продкаў, трэба было з’есці, каб набыць вялікі вольт, дасведчанасць, стаць спрактыкаваным?

4. Закончыце выказванне. Арфаэпія – гэта

5. Падкрэсліце арфаграмы ў слове *камп’ютар*.

Заданне 2. Адкажыце на пытанні. Адказы пазначце ў табліцы (Пры адказе “так” пастыўце знак “+”, пры адказе “не” – пастаўце “–”).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

№ п/п	Пытанне	Адказ
1.	У беларускай мове гук [д] пры змякчэнні змяняецца на [дз’]	
2.	У беларускай мове гук [т] пры змякчэнні змяняецца на [дз’]	
3.	Дзеканнем называецца змяненне гук [д] пры яго змякчэнні на гук [т’]	
4.	Цеканнем называецца змяненне гук [т] пры яго змякчэнні на гук [ц’]	
5.	Пасля [дз’] пішуцца літары а, о, э, у	

Заданне 3. Устаўце прапушчаныя літары.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

Юпіт...р, камюнік..., р...льеф, др...вотня, стра...с, ч...рствы, л...генда, кал...ндар, ц...рымонія, гл...таць.

Заданне 4. Папрацуйце перакладчыкамі. Перакладзіце тэкст на беларускую мову.

Максімальная колькасць балаў – 5.

На римлян оказала большое влияние греческая культура. На основе греческого алфавита римляне создали свой, латинский, алфавит. Им пользуются многие народы мира и в настоящее время. Римляне переводили на свой язык литературные произведения греков. В школах дети изучали греческий язык и литературу.

(учебное пособие по истории Древнего мира для 5 класса)

Заданне 5. Раскрыйце дужкі, пастаўце займеннік я ў патрэбную форму.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

Напрыклад, быць пры (кім?) – быць пры мне.

Пісалі (каму?) – _____.

Падысці да (каго?) – _____.

Ганарыцца (кім?) – _____.

Успамінаць (аб кім?) – _____.

Абвінавачваць (каго?) – _____.

Заданне 6. Расстаўце неабходныя знакі прыпынку.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Кніга маленькае акенца ў вялікі свет.
2. Работа і корміць і поіць.
3. Ходзіць дзед белабароды полем лесам пералескам.
4. Сябры давайце пойдзем на суботнік.
5. У акул зубы растуць безупынна і яны заўсёды вострыя.

Заданне 7. Ад слова *бегчы* пры дапамозе прыставак утварыце 5 новых слоў. Пятлумачце, як прыстаўка паўплывала на значэнне ўтвораных слоў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за ўтворанае слова; 0,5 бала – за тлумачэнне).

Слова	Значэнне
Напрыклад, прыбегчы	

Заданне 8. Аднавіце “рассыпаныя” фразеалагізмы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў (напрыклад, А3, Б2, В1, Г5, Д4).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

А. белая	1. рог
Б. барані	2. каша
В. фількава	3. варона
Г. бярозавая	4. рэкі
Д. малочныя	5. грамата

Адказ: А..., Б..., В..., Г..., Д...

Заданне 9. Растворыце лексічнае значэнне слоў з легенды М. Тацка “Ля вогнішч начлежных” праз падбор сінонімаў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Слова	Сінонім
Прыклад, цівун	наглядчык
золак	
вогнішча	
магнат	
прывід	
краля	

Заданне 10. Літаратурны калейдаскоп.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Пытанне	Адказ
Нарадзіўся ў горадзе Полацку, вучыўся ў Італіі, у славурым Падуанскім універсітэце, вялікі	

вучоны, першадрукар. Пра каго ідзе гаворка?	
Да якога віду казак адносіцца казка "Разумная дачка"	
Адгадайце загадку: Ляцяць птушкі без крыл, садзяцца – без ног	
Якая легенда ляжыць у аснове стварэння паэмы "Ля вогнішч начлежных" М.Танка	
Што абазначае назва легенды "Пестунь"	

ЗАТВЕРДЖАЮ

Першы намеснік начальніка
галоўнага ўпраўлення па
адукацыі
аблвыканкама

І.Г. Лашкевіч
« 22 » сакавіка 2021 г.



ЗАДАННІ

для правядзення гарадскіх, раённых алімпіяд
па вучэбных прадметах “Беларуская мова” і “Беларуская літаратура”

Дата правядзення: 1 красавіка 2021 г.

Час выканання заданняў: 10.00 – 12.00.

VI клас

Заданне 1. Адкажыце на пытанні.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Паходжанне многіх фразеалагізмаў хаваецца ў далёкай старажытнасці і тлумачыцца светаўспрыманням нашых продкаў. Што, паводле беларускай народнай мудрасці, трэба пазычыць у сабакі, каб лічыцца бессаромным?

2. Падбярэце сінонім да слова волат – _____

3. Метафара – гэта _____

4. Які беларускі горад называецца так, як і летні месяц?

5. Адгадайце загадку.

Інструмент народны духавы, –

Добра яго ведаеце вы.

Ці з чароту, а ці з дрэва трубка, –

Сэрца ўзрушыць самагудка.

Адказ: _____

Заданне 2. Запішыце словы ў фанетычнай транскрыпцыі.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Слова	Фанетычная транскрыпцыя
пясчаны	
малацьба	
сцерагчы	
маянэз	
мільён	

Заданне 3. Ад назоўнікаў утварыце прыметнікі пры дапамозе суфікса –ск-. Адказы запішыце.

Максимальная кількість балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

Напрыклад, швед – шведскі.

Кіргіз –	Нясвіж –
Ліпень –	Беларус –
Сакавік –	Брат –
Слаўгарад –	Таварыш –
Турыст –	Ткач –

Заданне 4. Папрацуйце перакладчыкамі. Перакладзіце тэкст на беларускую мову.

Максимальная колькасць балаў – 5.

Наблюдая за природными явлениями, человек стремился их понять. В древности людям не хватало знаний, чтобы найти правильное объяснение смены времен года, дня и ночи, происхождения дождя и грома, возникновения и роста растений. Все это объясняли сложные человеком мифы.

Отголоски древних мифов и религиозных представлений сохранились в белорусских сказках, обрядах, орнаментах народной вышивки.

(учебное пособие пособие по истории Беларуси для 6 класса)

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or printed text on the paper.

Заданне 5. Выпішыце назоўнікі, якія ў беларускай мове маюць мужчынскі род.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

Мастак, плакса, цень, подпіс, гусь, фае, шынель, нажніцы, кенгуру, медаль, боль, педаль, таполя, жывапіс, задзіра, жырафа, старшыня, далеч, стэп.

Заданне 6. Вызначце, якім членам сказа з'яўляецца выдзеленае слова (графічна падкрэсліце).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Матуля – падтрымка ў горы і радасці.
2. Розныя дрэвы растуць у нашых лясах.
3. Дамовіліся арэхі не есці.
4. Разгарнуў асцярожна галіны.
5. Дзеці, паважайце сваіх бацькоў.

Заданне 7. Укажыце спосаб словаўтварэння слоў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Бяздомны – _____;
падысці – _____;
чырвань – _____;
каменны – _____;
друкаваць – _____.

Заданне 8. Растлумачце значэнні фразеалагізмаў. Адказы запішыце.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны

Фразеалагізм	Значэнне фразеалагізма
Заткнуць за пояс	
Рукой падаць	
Ні свет ні зара	
Аршын з шапкай	
Бібікі біць	

Заданне 9. Устанавіце адпаведнасць паміж назвай твора і аўтарам. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў (напрыклад, А3, Б2, В1, Г5, Д4).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

А. “Лебядзіны скіт”	1. Якуб Колас
Б. “Вужыная карона”	2. Змітрок Бядуля

В. “Жывая вада”	3. Аляксей Пысін
Г. “Зямля”	4. Уладзімір Караткевіч
Д. “Проня”	5. Ян Баршчэўскі

Адказ: А...; Б...; В...; Г...; Д....

Заданне 10. Літаратурны калейдаскоп.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Пытанне	Адказ
Укажыце аўтара твора “Лебядзіны скіт”	
Укажыце, якая міфічная істота з’яўляецца поўнаўладным гаспадаром чалавечага жылля?	
Укажыце месяц святкавання свята Каляды.	
Назавіце твор, галоўным героем якога з’яўляецца Сямён	
Хто ўпершыню пераклаў Біблію на родную мову і лічыў гэта найвялікшай справай свайго жыцця	

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы намеснік начальніка
галоўнага ўпраўлення па
адукацыі і адукацыйна-навуковай абласцям
Магілёўскага абласнога ўпраўлення

І.Г. Лапкевіч
« 22 » сакавіка 2021 г.



ЗАДАННІ

для правядзення гарадскіх, раённых алімпіяд
па вучэбных прадметах “Беларуская мова” і “Беларуская літаратура”

Дата правядзення: 1 красавіка 2021 г.

Час выканання заданняў: 10.00 – 12.00.

VII клас

Заданне 1. Адкажыце на пытанні.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Паходжанне многіх фразеалагізмаў хаваецца ў далёкай старажытнасці і тлумачыцца светаўспрыманням нашых продкаў. Патлумачце, што абазначае фразеалагізм *ахілесавы пятак*? _____

2. Якому славуці друкару паставілі помнік у горадзе Полацку? _____

3. На якое свята згодна легенды зацвітае папараць-кветка? _____

4. Якія рысы прыметніка ўласцівы дзееспрыметніку? _____

5. Запішыце лічэбнік *пяць* у форме творнага склону адзіночнага ліку. _____

Заданне 2. Запішыце фанетычную транскрыпцыю слоў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

без меры	
вучышся	
зжалі	
з’есці	
не мог	

Заданне 3. Размяркуйце прыведзеныя ніжэй прыслоўі ў адпаведны слупок табліцы згодна з напісаннем.

Максимальная колькасьць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

(Абы)як, бес(перастанку), (на)памяць, па(чацвёртае), (у)двух, (па)латыні, (што)вечар, (усё)роўна, (на)смак, гэтак(сама).

разам	асобна	праз дэфіс

Заданне 4. Папрацуйце перакладчыкамі. Перакладзіце тэкст на беларускую мову.

Максимальная колькасць балаў – 5.

Эпоха Возрождения стала временем создания многих выдающихся литературных произведений. Они вошли в историю и белорусской, и общеевропейской литературы.

Выдающимся образцом поэзии на латинском языке является «Песнь о зубре» Николая Гусовского. Предполагалось, что она должна поразить западного читателя рассказом о дикой природе Великого Княжества Литовского. Но в результате «Песнь о зубре» стала гимном всей этой стране, ее народу и славной истории.

(учебное пособие по истории Беларуси для 7 класса)

[illegible]

Заданне 5. Устанавіце адпаведнасць паміж часцінамі мовы ў першым слупку і іх характарыстыкамі ў другім. Адказ запішыце.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

А. Трайны	1. Лічэбнік
Б. Тройня	2. Прыметнік
В. Трэці	3. Дзеяслоў
Г. Патроіць	4. Прыслоўе
Д. Патроіўшы	5. Назоўнік
	6. Дзеепрыслоўе

Адказ: А...; Б...; В...; Г...; Д...

Заданне 6. Расстаўце неабходныя знакі прыпынку.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільна аформлены пунктуацыйна сказ).

1. Паветра напоенае пахамі хвоі навісла шызаваатай смугой.
2. Заняты сваёй справай я зусім не звяртаў увагі на размову.
3. Шкодна чытаць лежачы.
4. На вільчыку трапечучы крыльцамі шчабятал і пасвістваў шпак.
5. Падняўшы каўнер і прыгнуўшыся Лабановіч спусціўся з ганка.

Заданне 7. Устаноўце сэнсавую адпаведнасць паміж падкрэсленымі ў сказах словамі і фразеалагізмамі. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ)

А. Алесць <u>моцна</u> крыкнуў і ў адказ пачуў такое ж гучнае рэха.	1. Колькі душа жадае.
Б. Даўно і <u>шчыра</u> люблю цябе, Нарач.	2. Усёй душой.
В. Паветра ў гарах чыстае – дыхай <u>уволю</u> .	3. Да мозгу касцей.
Г. Дзядзька прыбавіў кроку, бо холад пачаў пранізваць <u>наскрозь</u> .	4. Ад усяе душы
Д. <u>Сардэчна</u> віншваем вас, мамы, у гэты прыгожы вясенні дзянёк са святам жанчын.	5. На ўвесь голас

Адказ: А...; Б...; В...; Г...; Д...

Заданне 8. Вызначце марфемную будову слоў. Устаноўце адпаведнасць паміж іх марфемнай будовай і прапанаванымі схемамі. Адказ запішыце.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ)

Слова	Схема
-------	-------

А. Суседні	1. Прыстаўка+корань+суфікс+канчатак
Б. Праязны	2. Корань+суфікс+суфікс
В. Безумоўна	3. Корань+суфікс+канчатак
Г. Гукнуўшы	4. Прыстаўка+корань+суфікс+суфікс
Д. Пішучы	5. Корань+суфікс

Адказ: А...; Б...; В...; Г...; Д...

Заданне 9. Растлумачце лексічнае значэнне слоў з паэмы Я.Купалы “Курган”, падбярыце сінонімы.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Слова	Сінонім
<i>Прыклад, перуны</i>	<i>маланка</i>
абшар	
магнат	
дукат	
хорам	
дамоўка	

Заданне 10. Запоўніце пустыя калонкі ў табліцы.

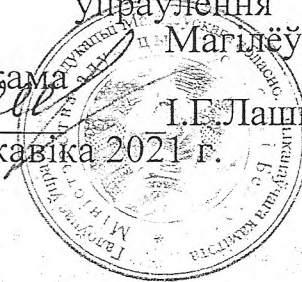
Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожную правільна запоўненую клетку).

Твор	Аўтар	Жанр
“Ручэй”		
	Янка Купала	
“Незагойная рана”		
“Маёвая песня”		
	Мікола Лупсякоў	аповяданне
“На каляды к сыну”	Змітрок Бядуля	

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы намеснік начальніка
галоўнага ўпраўлення па
адукацыі Магілёўскага
аблвыканкама

І.Г. Лапкевіч
« 22 » сакавіка 2021 г.



ЗАДАННІ

для правядзення гарадскіх, раённых алімпіяд
па вучэбных прадметах “Беларуская мова” і “Беларуская літаратура”

Дата правядзення: 1 красавіка 2021 г.

Час выканання заданняў: 10.00 – 12.00.

VIII клас

Заданне 1. Адкажыце на пытанні.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Пра які месяц казалі, што ён “...зямлю грэе, а сіверам вее” і калі ён “...халодны – год галодны”? _____
2. Што, паводле беларускай народнай мудрасці, трэба пазычыць у сабакі, каб лічыцца бессаромным? _____
3. Беларусь часта называюць краінай белых буслоў. А як вобразна назваў наш родны край Уладзімір Караткевіч? Гэтыя словы далі назву яго нарысу. _____
4. Укажыце від адносін паміж словамі: грэцкі – грэчаскі _____
5. Назыўныя сказы – гэта _____

Заданне 2. Укажыце, якія гукі абазначаюць выдзеленыя літары.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

<u>с</u> шыць		<u>с</u> нег	
<u>с</u> вята		ву <u>з</u> ка	
<u>з</u> жыта		но <u>с</u> ьбіт	
без <u>м</u> еры		рас <u>ч</u> уліць	
<u>з</u> ’еўшы		<u>с</u> амалёт	

Заданне 3. У табліцы пададзены словы на правапіс галосных, у кожным з якіх прапушчаны літары о, э, а. Устаўце прапушчаныя літары ў словы і запішыце іх у слупку справа насупраць адпаведных ім слоў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

Заданне 6. Расстаўце неабходныя знакі прыпынку.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільна аформлены пунктуацыйна сказ).

1. Па вузкай сцежцы нібы марак ішоў гусак уперавалку.
2. Спяваў усю ноч салавейка выдумшчык самых прываблівых нот.
3. На цябе мой сад гляджу з любоўю.
4. За сялом у нас лугі і нівы і салаўіныя сады ў налівах.
5. Наш край вядома на песні багаты.

Заданне 7. Выпішыце словы, утвораныя прыставачна-суфіксальным спосабам.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Заснежыць, невыразна, апрацоўка, бязмэтны, награвальнік, выкараніць, бясследны, збор, прыгарад, паціху, апавядальнік, узаконіць.

Заданне 8. Складзіце са словам *стомлены* 3 словазлучэнні на розныя віды сувязі (дапасаванне, кіраванне, прымыканне) і 2 сказы, каб слова выконвала сінтаксічную сувязь дзейніка і выказніка.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ)

	Прыклад
дапасаванне	
кіраванне	
прымыканне	
у сказе выконвае ролю дзейніка	
у сказе выконвае ролю выказніка	

Заданне 9. Падкрэсліце чацвёртае лішняе і абгрунтуйце свой выбар.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за выбранае чацвёртае лішняе і 0,5 бала – за абгрунтаванне).

Літаратурны тэрмін	Абгрунтаванне
Рытм, рыфма, маналог, страфа	
Кульмінацыя, сюжэт, завязка, развязка	
Эпітэт, метафара, алегорыя, інверсія	
Навела, аповесць, апавяданне, легенда	
Ямб, амфібрахій, дактыль, анапест	

Заданне 10. Запоўніце табліцу.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

Назва твора	Аўтар	Галоўны герой
“Дзяльба кабанчыка”		
	Аляксей Дудараў	
		ткачыхі
“Паром на бурнай рацэ”		
	Генрых Далідовіч	